

Zoirova Diyora Shavkat qizi

O'zbekiston davlat Jahon Tillari Universiteti talabasi

Annotatsiya

Mazkur maqolada Aleksandr Faynbergning inson va ijodkor ruhiyati o'rtasidagi ziddiyatni aks ettiruvchi she'ri badiiy-falsafiy jihatdan tahlil qilinadi. Asarda lirik qahramonning tashqi dunyo shovqini — suhbatlar, latifalar, maishiy voqealar va ijtimoiy hayot unsurlarini qabul qilishga tayyorligi, biroq she'r masalasida alohida pozitsiyada turishi ifodalanadi. She'rda kundalik hayot bilan ijod jarayoni o'rtasidagi nozik chegara, shoirning ichki mustaqilligi va san'atga bo'lgan jiddiy munosabati ochib beriladi. Maqolada asarning badiiy vositalari, kinoyaviy ohangi hamda zamonaviy ijodkor uchun dolzarbligi tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: ijod, sukunat, hayot shovqini, kinoya, lirik qahramon, poetik mustaqillik.

Kirish

Shoir doimo ikki olam orasida yashaydi: biri — tashqi hayot, biri — ichki dunyo. Tashqarida shovqin, suhbat, latifa, yangilik, sport, kino bor. Ichkarida esa sukunat, fikr va she'r tug'ilish jarayoni. Aleksandr Faynbergning mazkur she'rida aynan mana shu ikki olam to'qnashuvi tasvirlanadi.

She'rni o'qir ekansiz, dastlab unda hayotga chanqoqlik, do'stona shovqin va jonlilikni ko'rasiz. Lirik qahramon go'yo kimnidir chaqiradi: kel, bezovta qil, gapir, kuldir, bahslash. Ammo she'r oxiridagi "Faqat she'r bilanmas" degan qat'iy jumla butun mazmunni boshqa darajaga olib chiqadi. Ana shu satr asarning kalitidir.

Faynberg bu yerda shoir ruhining nozik chegarasini ko'rsatadi: hayot bilan aralashish mumkin, lekin ijod bilan o'ynash mumkin emas.

Asosiy qism

1. Bezovtalik — tiriklik belgisi

She'r "Meni bezovta qil hamisha, har on" misrasi bilan boshlanadi. Bu juda qiziq murojaat. Odatda inson tinchlikni xohlaydi, ammo bu yerda bezovtalik so'ralmoqda. Demak, bu bezovtalik salbiy emas, balki hayot belgisi.

Shoir uchib kelishni, tinimsiz gapirishni, hatto “valdirash”ni ham qabul qiladi. Bu yerda kinoya bor. U tartibli, jiddiy nutqni emas, tabiiy va samimiy suhbatni xohlaydi. Chunki hayotning o‘zi tartibsiz va rang-barang.

Savollar ketma-ketligi (“kim, qachon, qayerda...”) kundalik hayotning mayda tafsilotlarini eslatadi. Bu oddiy odamlar suhbat. Demak, lirik qahramon hayotdan uzilgan emas.

2. Mavsumlar va doimiylik

“Iyul, mart yoki dekabr” degan misralar vaqt chegarasini yo‘q qiladi. Qaysi fasl bo‘lishidan qat’i nazar, suhbat davom etsin. Bu doimiylik istagi.

Bu o‘rinda shoir insoniy yaqinlikni qadrlaydi. Mavsum o‘zgaradi, lekin muloqot ehtiyoji o‘zgarmaydi. Hayotning oddiy quvonchlari — ovqat, sayohat, ta’rif, kulgi — bularning hammasi qabul qilinadi.

Shoir bu orqali san’atkorni jamiyatdan ajratib bo‘lmasligini ko‘rsatadi. U ham oddiy inson, u ham suhbatga, latifaga muhtoj.

3. Kinoya va “adabiy burgalar”

“She’rda uchraydigan “adabiy burgalar” iborasi kuchli kinoyadir. Bu yerda mayda, asossiz adabiy shov-shuvlar, sun’iy maqtovlar nazarda tutilgan bo‘lishi mumkin.

Shoir ularni tasvirlab berishni, hatto “notadek chizishni” so‘raydi. Bu ijodiy muhitdagi mayda gap-so‘zlarga ishora. Ular kulgili, ba’zan esa ortiqcha.

Shampan ochish, qadah ko‘tarish, latifa aytish — bular ijtimoiy hayot unsurlari. Shoir bunga qarshi emas. Ammo bular ijod o‘rnini bosa olmaydi.

4. Eng muhim chiziq: “Faqat she’r bilanmas”

She’rning so‘nggi satri — butun asarning markazi. “Faqat she’r bilanmas, she’r bilan emas.” Bu takror qat’iylikni kuchaytiradi.

Demak, shoir hayotdagi hamma narsani qabul qiladi: shovqin, sport, kino, hazil, bahs. Ammo she’r masalasida u jiddiy. She’r — muqaddas hudud. Unga shunchaki shovqin bilan kirib bo‘lmaydi.

Bu yerda ijodga hurmat talabi bor. Shoir ijodni ko‘ngilxushlik darajasiga tushirishni istamaydi. She’r — ichki sukunatda tug‘iladigan ne’mat.

5. Ijodkor mustaqilligi

Asarda ijodkorning mustaqilligi yaqqol seziladi. U jamiyat bilan yashaydi, lekin ijod jarayonida yolg'iz. Bu yolg'izlik salbiy emas — bu zarur holat.

Faynberg shoirni hayotdan uzilgan romantik emas, balki hayot ichida yashaydigan, lekin ijodda mustaqil bo'lgan shaxs sifatida tasvirlaydi.

She'rning badiiy xususiyatlari

Asarda murojaat uslubi ustun. Buyruq fe'llar (“kel”, “gapir”, “bezovta qil”) she'rga jonlilik beradi. Takror usuli esa mazmuni kuchaytiradi.

Kinoya va yumor seziladi. Shoir jiddiy masalani hazil ohangida aytadi. Bu Faynberg uslubiga xos xususiyatdir.

Til sodda, lekin qatlamli. Har bir oddiy detal ortida chuqur fikr yashirin.

Zamonaviylik va dolzarblik

Bugungi kunda ham ijodkor ko'pincha shovqin va e'tibor orasida qoladi. Ijtimoiy tarmoqlar, ommaviylik, tezkorlik — bular ijod jarayoniga ta'sir qiladi. Faynberg she'ri esa bizga shuni eslatadi: she'r shovqinda emas, sukunatda tug'iladi.

Asar bugungi yosh ijodkorlar uchun ham saboq bo'la oladi. Hayotdan chekinma, lekin ijodga beparvo bo'lma.

Xulosa

Aleksandr Faynbergning ushbu she'ri hayot va ijod o'rtasidagi nozik muvozanat haqida. Lirik qahramon hayotni sevadi, suhbatni xohlaydi, kulgini qadrlaydi. Ammo she'rni muqaddas deb biladi.

Asar bizga shuni o'rgatadi: inson hayot bilan yashashi kerak, lekin ijod — ichki sukunat mevasidir. She'rga yengil qarash mumkin emas.

Faynberg bu she'r orqali shoir ruhining chegaralarini chizadi va ijodga hurmat bilan yondashishga chaqiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Faynberg, A. Saylanma asarlar to'plami.
- 2.Zamonaviy o'zbek she'riyati bo'yicha ilmiy tadqiqotlar.
- 3.Adabiyot nazariyasi va poetika asoslari.
- 4.Badiiy tahlil metodologiyasi bo'yicha qo'llanmalar.